

In memoriam

АКАДЕМИК БОГОМИЛ ХРАБАК

Дванаестог децембра 2010. године у Београду преминуо је академик Богумил Храбак, универзитетски професор, један из плејаде великана српске историјске науке и дуго-годишњи сарадник нашег часописа.

Богумил Б. Храбак, родио се 11. јануара 1927. године у Великом Бечкереку (садаш-њем Зрењанину). Основну школу учио је у месту рођења и Сенти, а гимназију завршио у Зрењанину. Студирао је најпре на Филозофској а потом на Историјској групи Филозофског факултета Универзитета у Београду, где је и дипломирао 1951. године као најбољи студент с просечном оценом 9,9.

Још као бруцош одлазио је на рад у *Historijski arhiv* у Дубровник да вежба латинску палеографију. Поновни одлазак у Дубровачки архив био је пресудан за његову будућност. Постао је и за сва времена остао поборник рада у архивима. Докторирао је на Филозофском факултету у Сарајеву 1957. године, одбранивши дисертацију *Дубровачки извоз житарица из Отоманског царства* до почетка XVII века.

У НОБ-у је учествовао од октобра 1944. до децембра 1945. године. За време студија, од марта 1948. до дипломирања 1951. године био је књижничар у библиотеци Семинара за националну историју. Прво запослење добио је као асистент на Филозофском факултету у Београду. Потом је радио као научни радник у Војно-историјском институту, па у Институту друштвених наука у Београду.

Од септембра 1965. до новембра 1979. године био је ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини, где је утемељио и осам година руководио Катедром за историју. Током 1976. и 1977. године хонорарно је обављао дужност директорж Института за историју радничког покрета Косова у Приштини. Од новембра 1979. до фебруара 1993. године (када је пензионисан) био је редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, где предаје

општу историју средњег века. Тиме није окончана његова просветна каријера, пошто је наставио да хонорарно предаје на факултетима у Никшићу и Бањалуци и на постдипломским студијама у Приштини и Косовској Митровици до 2001. године. У Приштини је основао и Научно друштво Косова, а 1978. године потврђен је за редовног члана Академије наука и уметности Косова.

Током успешног педагошког др Храбак се бавио и научно-истраживачким радом и то увек на основу прворазредне архивске грађе. Зналачки је откривао нову и до тада непознату историјску документацију у архивским установама широм бивше СФР Југославије (Дубровник, Котор, Задар, Ријека...) али и ван њених граница (Цариград, Венеција, Беч, Париз, Рим...).

Подручја његових истраживања су: привредна историја позног средњег века, турско-млетачки период у целини, Први српски устанак, Први светски рат, политичка и привредна историја Југославије 1918-1941. године, спољна политика авнојевске Југославије 1945-1965. Учесник је великог броја научних скупова у земљи и иностранству. Аутор је преко 40 књига, а објавио је више од 700 чланака и других библиографских јединица. Основао је и финансирао Фонд за објављивање докторских дисертација који ради већ неколико година.

Његови важнији радови су: *Извоз жићарица из Османлијског царства у XIV, XV и XVI столећу* (1971), *Записници са седница Делегације Краљевине СХС на Мировној конференцији у Паризу 1919-1920* (1960. са Б. Кризманом), *Штрајк аеронаутичких радника у Београду и Земуну 1940. године* (1960. са Д. Лазаревићем), *Србија 1918. године* (1968. са Д. Јанковићем), *Записници Министарског савета Србије 1915-1918* (1976. са Д. Јанковићем), *Арбанашки устаници 1912. године* (1978), *Југословенски заробљеници у Италији и њихово добровољачко ишћење 1915-1918* (1970), *Арбанашки устаници и побуне на Косову и Метохији од краја 1912. до краја 1915* (1988), *Силе Ајлантије и САД према Буџарској 1915-1918* (1990) *Јевреји у Београду, Католичко стипендијство у Србији 1460-1700. године* и други.

Академик Храбак се бавио и проучавањем прошлости ваљевског краја. Као резултат тог ангажовања настали су, а у Гласнику Историјског архива Ваљево објављени следећи његови радови: *Дубровчани у Ваљевоу у феудално доба* (број 2-3), *Хајдуковање северозападне Србије од 1806. до 1813. године* (19), *Ваљевци у доба турске власти* (23), *Грађанске политичке конфронтиације у Ваљевоу између два светска рата* (28-29), *Ваљевци у почетним годинама првог српског устанка* (30) и *Ваљево у рату 1914. године* (31). На научном скупу организованом поводом шест

векова од најстаријег помена Ваљева у историјским изворима, одржаног 8–10. октобра 1993. године у Ваљеву поднео је саопштења *Ваљево и њежова трговина у доба аустро-турских ратова 1593-1791* и *Банке и акционарска друштва у Ваљеву и окрућу између два светска рата*, која су следеће године објављена у зборнику под насловом *Ваљево – историјанак и услон градоко средштва*.

Академика, проф. др Храбака красила је несебичност. Алтруизам је исказивао и на начин да је теме великодушно поклањао другима. Све је гледао у контексту европских догађања, па се таквим методолошким поступком подигао до европских висина. Међутим, то га није спутава-ло да заговара истраживања у регионалној односно завичајној историји насупрот глобалистичким тенденцијама.

Академик Богумил Храбак сахрањен је у Новом Бечеју 14. децембра 1910. године.